

Oddvar Brenna
Langhågen 22
9309 Finnsnes

Saksb.: Espen Olaf Henriksen
e-post: fmnoehe@fylkesmannen.no
Tlf: 75531603
Vår ref: 2016/2977
Deres ref:
Vår dato: 18.12.2017
Deres dato:
Arkivkode: 433.2

Tillatelse til utsetting av lutzgran - 39/3 - Sortland

Vi viser til din søknad av 18.4.2016 om utsetting av utenlandsk treslag (lutzgran) til skogproduksjon. Vi viser også til vårt foreløpige svar (24.6.2016) og rapport om kartlegging av naturmangfold (tilsendt med vårt brev av 23.11.2017).

Vedtak

Oddvar Brenna gis tillatelse til utsetting av 2500 lutzgran til skogproduksjon på gnr. 39 bnr. 3 i Sortland kommune, på område avmerket på kart vedlagt søknad. Tillatelsen omfatter også eventuell suppleringsplanting innenfor samme areal. Tillatelsen er gitt med hjemmel i forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål, jf. naturmangfoldloven § 30.

Vilkår til tillatelsen:

- Søker plikter å begrense spredning av lutzgran fra utsettingsområdet. Spredning innen egen eiendom må fjernes av søker. Ved spredning til andre eiendommer må søker om mulig innhente grunneiers samtykke og deretter fjerne spredningen. Hvis eier av annen eiendom ikke tillater fjerning, må spredningen meldes til Fylkesmannen.
- Ved en eventuell overdragelse av eiendom må ny grunneier informeres om tillatelsen og vilkårene som er satt.
- Det skal ikke settes igjen trær (frøtrær) for naturlig foryngelse når bestandet hogges¹.
- Virksomheten/søker skal ha internkontroll. Internkontroll er ordninger som sikrer at søker og eventuelt ansatte har kunnskap om reglene i forskriften, og rutiner som sikrer at forskrift og vilkår blir overholdt. Internkontroll skal vises til ansvarlig myndighet ved forespørsel².
- Utplantning og eventuell suppleringsplanting på samme areal må være fullført innen 31.12.2027
- Plantingen må gjennomføres på en slik måte at naturen rundt ikke skades unødvendig³.

Fylkesmannen kan kontrollere at tiltaket er utført etter forutsetningene i tillatelsen⁴.

¹ Jf. forskrift om utsetting av utenlandske treslag § 8

² Jf. forskrift om utsetting av utenlandske treslag § 10

³ Jf. naturmangfoldloven § 12 om miljøforsvarlige teknikker og framgangsmåter

⁴ Jf. forskrift om utsetting av utenlandske treslag § 11

Bakgrunn

I april 2016 søkte du om å sette ut 2500 lutzgran (*Picea × lutzii*) på din eiendom 39/3 i Sortland kommune for å oppfylle det lovpålagte kravet om foryngelse etter hogst av norsk gran. I brev av 24.6.2016 informerte vi om at vår foreløpige vurdering var at vi hadde behov for oppdaterte opplysninger om naturverdiene i området for å kunne behandle saken, men at det foreløpig ikke var avklart om vi hadde midler til å få utført slik kartlegging.

Det ble senere avklart at Miljødirektoratet kunne dekke kostnaden for kartlegging. I november 2017 mottok vi kartleggingsrapport fra Miljøfaglig utredning AS. Du skal ha fått tilsendt kopi av den delen av rapporten som er relevant for din søknad.

Grunnlaget for avgjørelsen

Det følger av naturmangfoldlovens § 30 at utsetting av utenlandske treslag krever tillatelse fra ansvarlig myndighet, og at slik tillatelse ikke kan gis hvis det er grunn til å anta at utsettingen vil medføre vesentlige uheldige følger for det biologiske mangfold.

Forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål ble fastsatt ved kgl. res. av 25.5.2012. Miljødirektoratet er ansvarlig myndighet etter forskriften. Myndighet til å behandle søknader og gi tillatelser etter forskriften har blitt delegert til Fylkesmannen.

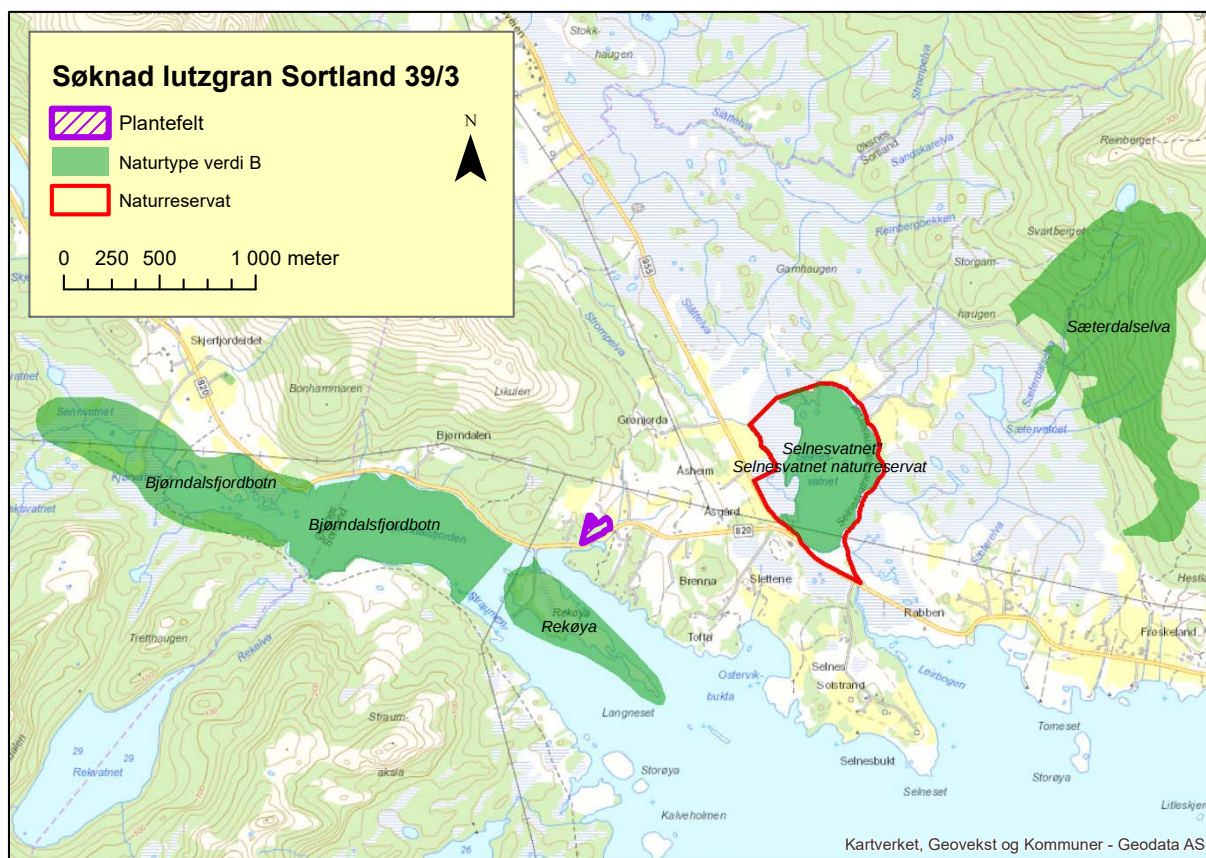
Søknaden skal også vurderes etter prinsippene i naturmangfoldlovens §§ 8 til 12.

Begrunnelse

Forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål skal hindre at planting av utenlandske treslag påvirker mangfoldet i naturen negativt. Fylkesmannen har derfor vurdert tilgjengelig kunnskap om treslaget og naturverdiene i og rundt utsettingsfeltet. Vi legger vekt på om det kan forventes spredning av treslaget som kan gi uheldige følger for spesielle naturverdier (viktige naturtyper, verneområder eller forekomst av rødlistearter) i områdene rundt feltet.

Lutzgran er en hybridart mellom sitkagran og kvitgran som er hjemmehørende i Canada og Alaska. Selv om arten er en hybrid, så har den evnen til å formere seg med frø. Ifølge *Kunnskapsstatus for spredning og effekter av fremmede bartrær på biologisk mangfold* (DN-utredning 8-2012) kan bartrær under gitte betingelser spre seg flere kilometer fra mortreet. Artsdatabanken har vurdert lutzgran til å være treslag med *lav risiko* (LO) (Fremmede arter i Norge, 2012). Kunnskapen om lutzgranas spredningsevne og økologiske effekt er imidlertid foreløpig ufullstendig. Etter at Artsdatabanken i 2012 gjorde sin risikovurdering er det registrert flere hundre forekomster av lutzgran som har spredd seg ut fra plantefelt, blant annet i Vesterålen (Artskart/Artsdatabanken). Rapporten *Kartlegging av kortdistanse-spredning av fremmede bartrær* (NINA-rapport 1231, 2016) gir eksempler på spredning av lutzgran til både myr, skog og hei. Miljødirektoratet argumenterer i et vedtak av 5.10.2015 for at lutzgran bør behandles på lik linje med sitkagran. Sitkagran er av Artsdatabanken vurdert som en art med *svært høy risiko* (SE).

Arealet som søkes beplantet (ca. 11 daa) er et avvirket plantefelt som ligger ca. 10–40 moh. rett nord for fylkesvei 820 nær Rekøya og innløpet til Bjørndalsfjorden (Figur 1). Det var tidligere plantet norsk gran i feltet. Etter som feltet er et nylig avvirket plantefelt, legger vi til grunn at det ikke er viktige naturverdier i selve plantefeltet.

Figur 1: Beliggenhet av omsøkt utsetting av lutzgran.

Berggrunnen under plantefeltet og dets nærområde består av båndgneis, som i seg selv ikke gir grunnlag for spesielt rik vegetasjon. Det samme gjelder for forvittringsmaterialene som ligger over berggrunnen i det meste av området, mens enkelte områder med marine strandavsetninger kan gi rikere vegetasjon.

Områdene rundt plantefeltet vil kunne påvirkes av vindsprede frø fra plantefeltet. Tabell 1 oppsummerer tidligere registrerte naturverdier innenfor en avstand av 2 km fra det omsøkte plantefeltet. Flybilder og kart viser i tillegg betydelige arealer med myr innenfor det samme området. Naturtypene «åpen myrflate» og «flommyr, myrkant og myrskogsmark» er rødlistet med status NT, nær truet, i norsk rødliste for naturtyper 2011.

Søker oppgir at hovedvindretninga er sørvest. De nærmeste arealene (avstand < 200 m) nord for feltet er dominert av dyrka mark og plantefelt (norsk gran). Ellers består nærområdene også av lauvskog, myr, bebyggelse og sjø.

Landområdene mellom 200 meter og 2 km fra det omsøkte plantefeltet består hovedsakelig av skog, myr og hei. Det er tidligere vist at frøspredt lutzgran kan etablere seg i disse naturtypene⁵. Både naturtypelokaliteten Rekøya og Selnesvatn naturreservat ligger også innenfor området som vil kunne nås av frø fra plantefeltet.

⁵ NINA-rapport 1231, 2016, *Kartlegging av kortdistansespredning av fremmede bartrær*.

På grunn av muligheten for spredning av lutzgran fra omsøkt felt fikk vi i 2017 gjennomført en kartlegging av områdene rundt det omsøkte feltet (opp til ca. 1 km avstand). Kartleggeren ble også bedt om å vurdere om det omsøkte feltet kan være en trussel mot naturtype-lokaliteten Rekøya eller naturverdier i Selnesvatnet naturreservat. Resultatene av kartlegginga er publisert i notat 2017-N36 fra Miljøfaglig utredning AS (*Undersøkelse av naturfaglige verdier i forbindelse med søknader om planting av lutzgran på lokaliteter i kommunene Sortland, Lødingen og Leirfjord.*)

I kartlegginga ble det ikke funnet nye lokaliteter av viktige naturtyper. Derimot ble det både i skogen og i heia over skoggrensa funnet enkeltindivider av lutz- og/eller sitkagran. Det ser dermed ut til å være en viss spredning fra eksisterende plantefelt. I kartleggingsrapporten omtales spredninga i hei som overraskende liten, tatt i betraktning at det er flere plantefelt som ligger helt opp mot skoggrensa.

Det ble ikke funnet frøspredt gran i **naturtypelokaliteten Rekøya**. Strandengene på denne lokaliteten består for en stor del av midtre og nedre strandenger som er for ofte oversvømt til at gran kan etablere seg. Spredning av gran kan i utgangspunktet være mulig i ei strandengs øvre deler. Det vil imidlertid være mest aktuelt der forekomsten av strandeng skyldes salttilførsel i form sjøsprøyt. På Rekøya er det sjeldne tilfeller av ekstrem flo som har gitt opphav til smale belter av øvre salteng. Under slike forhold er etablering av gran usannsynlig. Kartleggingsrapporten konkluderer derfor med at faren for spredning av gran til strandengene på Rekøya er liten.

Tabell 1. Registrerte naturverdier mindre enn 2 km fra omsøkt felt (Naturbase og Artskart). Oppføringer i kategori «Naturtype,...» er lokaliteter som er registrert som viktig for biologisk mangfold (basert på håndbok 13 fra Direktoratet for naturforvaltning og senere revisjoner).

Navn	Kategori	Verdi/status	Avstand
Rekøya	Naturtype: strandeng og strandsump	B – viktig	230 m
Bjørndalsfjordbotn	Naturtype: fjord med naturlig lavt oksygeninnhold i bunnvatnet	B – viktig	360 m
Selnesvatnet	Naturreservat – våtmark		800 m
Selnesvatnet	Naturtype, rik kulturlandskapssjø	B – viktig	900 m
Svarthalespove, vipe, brushane, makrellterne	Rødlistede arter	EN – sterkt truet	250 –1300 m
Storspove, hettemåke, horndykker, stjertand	Rødlistede arter	VU – sårbar	250 – 1000 m
Blåstrupe, fiskemåke, gjøk, lirype, ærfugl, sivspurv	Rødlistede arter	NT – nær truet	250 – 1000 m

Selnesvatnet naturreservat ligger 800 meter fra det omsøkte plantefeltet og ca. 300 m fra eksisterende plantefelt. Deler av reservatets landareal (nedbørsmyr og kantarealer mot veg og dyrka mark) kan i teorien være mottagelig for spredning av gran. I kartlegginga ble mesteparten av disse arealene undersøkt (på vestsiden av vatnet), uten at det ble påvist spredning av gran. Kartleggingsrapporten utelukker ikke spredning av lutzgran fra det omsøkte feltet til Selnesvatnet naturreservat, men konkluderer med at eventuell spredning til reservatet mest sannsynlig vil komme fra eksisterende felt som ligger vesentlig nærmere. Vi

legger derfor til grunn at det omsøkte feltet ikke gir en vesentlig endring av samlet belastning på Selnesvatnet naturreservat⁶.

I følge søknaden står det plantefelt med norsk gran, lutzgran og sitkagran mindre enn 200 m fra omsøkt plantefelt. Frø fra lutzgran vil derfor kunne bli spredt i dette området uavhengig av om det blir gitt tillatelse til å sette ut lutzgran i det omsøkte feltet.

Negative virkninger av utenlandske treslag kan i noen tilfeller først komme til syne etter mange år som viltvoksende. Det er derfor viktig å være føre-var og begrense spredning av lutzgran utenfor utsettingsfeltet. Det er tiltakshaver som må dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet⁷. Dette omfatter tilsyn og fjerning av trær som eventuelt sprer seg ut fra feltet.

Samlet vurdering

Vår samlede vurdering er at utplantingen ikke forventes å vesentlige gi uheldige følger for biologisk mangfold. Vi kan ikke utelukke fremtidig spredning av enkeltindivider til hei-, skog- og myrområder rundt plantefeltet. Enkeltplanter kan også etablere seg såpass langt fra feltet at de ikke uten videre blir fjernet. Slik spredning er ikke ønskelig, men vil sannsynligvis ikke gi vesentlige uheldige følger for de kjente naturverdiene i området.

Bruk av lutzgran er generelt ikke ideelt med tanke på stedegent naturmangfold. Alternativet norsk gran vil imidlertid gi betydelig mindre verdiskapning i kystklima, samtidig som det også med norsk gran vil være risiko for spredning. Når risikoen for vesentlige uheldige følger for naturmangfold er lav, blir hensynet til andre samfunnsinteresser⁸ (forventet økonomisk verdiskapning) avgjørende. Vi gir derfor tillatelse til utplanting av lutzgran. Vilklårene er satt ut fra føre-var-prinsippet og for å minske risikoen for negative virkninger.

Saksopplysninger

Det kan klages på vedtaket innen 3 uker etter at brevet er mottatt, jf. forvaltningslovens regler. Klagen sendes til Fylkesmannen i Nordland og avgjøres av Miljødirektoratet hvis Fylkesmannen ikke omgjør eget vedtak.

Med hilsen

Christian Brun-Jenssen (e.f.)
seksjonsleder

Espen Olaf Henriksen
seniorrådgiver

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

Kopi til:
Sortland kommune Postboks 117 8401 Sortland

⁶ Jf. naturmangfoldloven § 10

⁷ Naturmangfoldloven § 11

⁸ Naturmangfoldloven § 14